

דרכי קירוב רחוקים

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לו עמוד א

אורות התשובה

6

פרק יג ה.

ד"ר התשובה היתר מקורית וטובה, הנובעת מאור התורה בעולם, היא השבח בחלק דיני ממונות וכל המשפטים שפיו אדם לחברו הכלולים אצלנו בלמוד "חשן משפט", בכל הבקאות הנרסאות היתר בהירה, וכל התייחסות הלכה והתחבה היתר אפשורית. היא מתקנת את כל מכשולי הלב שבחיים ומעמידה את הצדק האלהי על בסיסו הנאמן ונושלת את מחץ הספק והגבוקה מתוך הנשמה. על ידי מה שמאירה היא באורה הבהיר את דרך החיים המעשיים. אמנם צריך תמיד להקפיד את הלב ואת המוח על ידי יתר חלקי התורה, ובהיחוד על ידי השפעה מוסרית ועינית תוקה ורחבה, ככל האור של ההגיונות הפנימיים שבנקרות האלהיות, האציליות, כדי שתהיה הנשמה מוכשרת להתבדק וטהר בצדק האלהי שבחלק המשפטי של תורת החיים, ואז יבוא לה מקצוע זה כשמן בעצמותיה לרוממה ולשגבה.

1 כותבי: בני אדם לה' אלהיכם, בזמן שאתם נוהגים מנהג בני אדם קרוים בני אדם, אין אתם נוהגים מנהג בני אדם קרוים בני אדם, דברי ר' יהודה; רבי מאיר אומר: בין כך ובין כך אתם קרוים בני אדם, שנאמר: +ירמיה ד+ בני אדם סכלים המה, ואומר: +דברים לב+ בני אדם לא אמן בם, ואומר: +ישעיהו א+ זרע מרעים בני אדם, ואומר: +הושע ב+ והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אדם. מאי ואומר? וכי תימא, סכלי הוא דמקרי בני, כי לית בהו הימנותיהו לא מיקרו בני, ת"ש, ואומר: בני אדם לא אמן בם; וכי תימא, כי לית בהו הימנותא הוא דמיקרו בני, כי פלחו לעבודת כוכבים לא מיקרו בני, ת"ש, ואומר: זרע מרעים בני אדם; וכ"ת, בני אדם משיחיתים הוא דמיקרו, בני מעלייא לא מיקרו, ת"ש, ואומר: זיהו במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אדם.

ה.ו.

8

9 פשטן אל הצדק הממלט המאורי בצורתו האצילית מתגבר הרבה בנשמת האדם, על ידי טהר נפשו במדות טובות ומעשים טובים והשוכה ומקרה מאהבה, פורצת היא התשוקה העליונה הזאת ובוקעת את כל האורים הרחוקים, ודוחקת את עצמה עד למשה לארץ, ודורשת בתוקה את מסקידה להרצו בארץ משפטי. ומה נולדת חכה חמימה מאד לעין ולשמן של עמקי התלכות שפיו אדם לחברו, והמקצוע היתר גדול שבתורה, שהוא דיני ממונות, הולך ומתרחב, מתחדד ומתלבן, ועמו כל המקצועות של ההלכות המעשיות. וכיין שהצורה הריחנית של הצדק האלהי מתלבט בחיי המעשה, הרי היא מוסרית על, ונשמה מתחזקת עוד יותר, והתארה הריחנית שלה מתבררת עוד במעלה יותר עליונה.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לא עמוד א

שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גייריה. אמר לו: דעלך סני לחברך לא תעביד - זו היא כל התורה כולה, ואידך - פירושה הוא, זיל גמור.

רש"י מסכת שבת דף לא עמוד א

דעלך סני לחברך לא תעביד - ריעך וריע אביך אל תעזוב (משלי כו) - זה הקדוש ברוך הוא, אל תעבור על דבריו שהרי עליך שנאוי שיעבור חבירך על דברך, לשון אחר: חבירך וממש, כגון גולה גבה ניאוף ורוב המצות.

אידך - שאר דברי תורה.

פירושה - דהא מילתא הוא, לדעת איזה דבר שנאוי זיל גמור ותדע.

41 הצדק רבו יוסף זונדל מסאנא ז"ל

41

אצל הצדקים התמוגג כל חלקי השויע עם הנסרא והזוהר וספרי מוסר לעוניה אחת. ומיה אוסר: אי אפשר לו לאדם להיות ירא שמים אם לא לסר כדבקי חשן משפט, וקשה להזוהר כדוני נויקין ומשפטים אם חסרות הידיעות כחזרת הסירות והמוסר. 5

מובא בספר אגדת חסד של החפץ חיים בשם גאון אחד:

12 להאזול בעונת חנינו ולרדוף אחר השלום ולהסיר מלוא דלה מאת וחק ברשע גמור יש ליסור לדעת מה"מ מלובלן למלובלן כ"ו שלא הזכירו ואין כדור סה מי שזוע. שמה אם היה לו מוכיח סה מקבל ומענו. דע נגס לו כח"ש ואל תדון את חבירך עד שצנע למקומו וכח"ש שאסור לקלקלו [כ"ל כ"ל וכ"ש שאסור לקלקלו] רק יבקש רמזים עליו שיעזרהו ס' על הזכרה שלמה ולא יכנה שם לחבירו ולא יקראו כח"ש טכונתו אחרים:

תלמוד בבלי מסכת ערכין דף טז עמוד ב

13 מנין לרואה בחבירו דבר מגונה שחייב להוכיחו? שנאמר: +ויקרא י"ט+ הוכח תוכיח, הוכיחו ולא קבל מנין שיחזור ויוכיחנו? תלמוד לומר: תוכיח, מכל מקום; יכול אפ"ל משתנים פניו? ת"ל: לא תשא עליו חטא. תניא, א"ר טרפון: (תמיהני) +מסורת הש"ס: [תמה] +אני אם יש בדור הזה שמקבל תוכחה, אם אמר לו טול קיסם מבין עיניך, אמר לו טול קורה מבין עיניך. אמר רבי אלעזר בן עזריה: תמיהני אם יש בדור הזה שיודע להוכיח

5 ובכת"י מרן

5

הראיה קוק וצ"ל: הרבה צריך אדם לעמול עד שיצויר לו כראוי שיש במציאות עולם, וזולת מציאותו הפרטית של עצמו, וכשידע זה כראוי רק אז יוכל להשיג את בוראו. א"כ מה שואהבת לרעך כמוך כולל כל התורה כולה היינו ג"כ יסוד האמת ודעת השי"ת. (קובץ א 106).

בתוספת לספר "פלא יועץ" להרב ר'

14) אליעזר פאפו, העתק כתב־יד עתיק בשם אלפא־ביתא להגאון ר' צבי, עצות לדרך החיים. בערך "אהבה" כתוב: יחזיק עצמו בכל יום ובכל עת ובכל רגע באהבת הבורא ית'ש ושלא להרפות ח'ו, ובכל זה אהבת התורה והמצוות ואהבת בני אדם מישראל ואפילו לפושעים, ובעד הפושעים יפגיע להחזירם בתשובה."

ל'קוּמ אַמְרִים ל'ב

15

וּמִשׁ בְּנֵי שָׁמַי
שׂוֹמְרֵי תְּבִירָה שְׂמָא מְצִיָּה לְשִׁנְאוֹתָיו וְגַם לֹמֵד לִרְבֵּי
שִׁנְאוֹתָיו. הֵיטָב בְּחִבְדּוֹ בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת וּכְבֹד קִיָּים
בּוֹ מִצְוֹת הַיְכָח תִּכְיֶה אֶת עַמִּיתְךָ עִם שְׂאֵתְךָ בְּתוֹרָה
וּבְמִצְוֹת וְאֵעִי"כ לֹא שׁוֹב מִרְמָאוֹ פְּמִי"ש בְּלִי חֲדָשִׁים
אֲבָל מִי שְׂאִינוֹ חִבְדּוֹ וְאִינוֹ מְקָרֵב אֵלָיו הֵנָּה עֵץ אֲבֵר
הַלֵּל הוֹקֵן הוּי כַתְּלִמְדוֹ שֶׁל אֶתְּךָ אֵהָב שְׁלוֹם וְכוּ
אֵהָב אֶת הַכְּרִיּוֹת וּמְקָרֵב לְתוֹרָה. לֹמֵד שְׂאֵת
הַרְחִיק מִתּוֹרָתָה' וְתוֹבֵרְתָה' וְלֹכֵן נִקְרָא' כִּשְׁם בְּרִיחַ
כְּעֹלָמָא צִרְךָ לְמַשְׁפָּן כְּתַבְלֵי עֲבוֹתָ' אֵהָבָה וְכוּלֵי הַאי
וְאֵלֵי יִפְלֵי לְקַבְּלֵן לְתוֹרָה וְעוֹבְרָתָה' ה' וְהֵן לֹא לֹא הַפְּסִיד
שׁוֹב מִצְוֹת אֵהָב רִיעִים וְגַם הַמְּקָרֵבִים אֵלָיו וְהוֹכִידִים
וְאֵלֵי שְׂבִי מְעוֹנֵי הַיָּמִים שֶׁמְצִיָּה לְשִׁנְאוֹתָם מִצְוֹת אֵהָבֵם
נִפְלֵי וְשִׁחִיחֵן הֵן אִמְתָּ שְׂנֵאָה מִצַּד הַרַע שְׂבֵרֵם וְאֵהָבָה
מִצַּד בְּח' רַחֲבֵן הַגְּנוּן שְׂבֵרֵם שְׂהוּא נִצְרָן אֲלֵקָה שְׂבֵרֵתֵם
הַמְּצִיָּה נַפְשָׁם הַאֲלֵקִית וְגַם לְעוֹרֵר רַחֲמִים בְּלִבּוֹ עֲלֶיהָ
כִּי הִיא בְּבִתּוֹ נְלוֹת בְּתוֹךְ הָרַע מִסֵּ"א הַגּוֹבֵר עֲלֶיהָ
בְּרִשְׁתּוֹ וְהַרְחִיקָתָם מִכְּסֻלָּה הַשְּׂנֵאָה וּמְעוֹרָתָה אֵהָבָה
כְּנֹרֵת כִּמְ"ש לְעֵקֶב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אֲבוֹתָם [וְלֹא אִמְר
הַלֵּל עֲלֵי תְּבִירָתָה שְׂנֵאָה שְׂנֵאָתִים וְגו' אֲלֵא עַל הַמִּינִים
וְהַיְצִיָּוִטִים שְׂאֵן לָהֶם חֵלֶק בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל כְּדֹאֲתָא
בְּגִמְרָא רַפ' מ"ו דְּשַׁבְחָ:]

19) אֵלֵיָּהוּ הַכֹּהֵן יִקְרָה

ומִשֵּׁי מֵר לְתוֹרָה עָלֵי בְּמָה שְׂאֵי מְקָרֵב אֶת הַכֵּל. גַּם אֵת מוֹשֵׁי־יִשְׂרָאֵל
כִּדִּי לְהַחְזִיר בְּתוֹבוֹתָ וְכַתְּבִי לוֹ בְּרָמּוֹ כּוֹנֵנִי, שְׂכַל מִי שְׂהוּא מוֹכֵשׁ לְעוֹסֵק
אֲבִנְיָמוּיִת רִוִי־תוֹרָה הוּא מִתְּמַלֵּא יוֹתֵר מְאוּר־חֶסֶד שֶׁל תּוֹרַת חֶסֶד, וְעֵלּוֹ הַחוּבָה
לְעוֹסֵק בְּתִיקוֹן נַפְשִׁים וּבְקִירוֹב רַחֻקִים, (שְׂכַלְשׁוֹן חֲכָמֵי־הַסּוּד נִקְרָא זֶה גִיכ בְּכֹל
לִיקוּט נִיצוֹצוֹת־הַקְּדוּשָׁה מִתּוֹךְ הַקְּלִיפּוֹת), וּמִצָּא בּוֹה סְתִירָה לְבִרְכַת־הַמִּינִים שְׂאֵנו
מִתְּפַלְלִים לְעֵקֶרם וּלְשֵׁבֵרָם, — יִשִּׁים גַּא כִּיג לְבוֹ לְדַבְרֵי, וְאֲבֹאֵר לוֹ לֹא בְּלִשׁוֹן
שֶׁל סְתִירָת־תּוֹרָה, שְׂחוֹשֵׁב מֵר לְהִיחַת כְּכֹר יוֹדֵעַ שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ בְּהֵם, אֲלֵא בְּדַבְרִים
פְּשׁוּטִים, בְּאֵמַת אֵלוֹ וְאֵלוֹ דֹּאִיָּה. 20

יֵד הַרְ"ג, שְׂשֵׁי עֶקְרִים יִשְׁנֵם שְׂהֵם יִחַד בּוֹנִים קְדוּשַׁת־יִשְׂרָאֵל
וְהַהֲתַקְּשׁוּת הָאֱלֹהִיתָ עִמָּה־הָא' תְּרָא סְגוּלָה, כְּלוֹמֵר טַבַּע הַקְּדוּשָׁה
שֶׁבְּנִשְׂמַת יִשְׂרָאֵל מִירוּשַׁת אֲבוֹתָ, כְּאִמְרוּ: לֹא בְצַדִּיקָתְךָ וְגו', רַק
בְּאֲבוֹתֶיךָ חֶסֶד ד' לְאֵהָבָה אֲתָם וּיְבַחֵר בּוֹרַעַם אַחֲרֵיהֶם, וְהִיָּיתִם לִי סְגוּלָה מְכֹל
הַעֲמִים, הַסְּגוּלָה הוּא כַּח קְדוּשׁ מִיָּמִי מוֹנֵחַ בְּטַבַּע־הַנֶּפֶשׁ בְּרִצּוֹן ד' כְּמוֹ טַבַּע
כֹּל דְּבַר מְהַמְצִיאֹת, שְׂאִי־אֲפַשֵּׁר לוֹ לְהַשְׁתַּנּוֹת כֹּלֵל, כִּי זֶהָ אִמְר וְהִיָּי, וְרַעְמִידִים
לְעַד לְעוֹלָמֵיָּהּ, הַיָּבִי הוּא עֵינִי־בְּחִירָה, זֶה תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה הַטּוֹב וּבְתַלְמוּד־תּוֹרָה, הַחֵלֶק
הַיָּשׁ לְהַסְּגוּלָה הוּא רַבָּה, בְּאִין עֲרוֹךְ כֹּלֵל, יוֹתֵר גְּדוֹל וְקְדוּשׁ מִהַחֵלֶק הַתְּלוּי בְּבְחִירָה
אֲלֵא שְׂבִירִית כְּרִיחָה הִיא, שְׂהַסְּגוּלָה הַפְּנִימִית לֹא תִּתְּגַלֵּה בּוֹמֵן הוּא כִּיֵּא לְפִי אוֹתָהּ
הַמִּידָה שְׂהַבְּחִירָה מְסִיעָה אֶת גִּילּוּהָ, עִי"כ הַכֵּל תְּלוּי לְפִי רַוב הַמַּעֲשֵׂה וְקְדוּשַׁת
הָאֲמוּנָה וְתַלְמוּד־תּוֹרָה.

21) חֲשִׁיבִית יוֹדֵעַ, שְׂלֵא
אֵת כֹּל הַפְּרָשִׁים אֲנִי מְקָרֵב, כִּיֵּא אֲתָם שְׂאֵי מְרִיגִישׁ, שְׂכַח סְגוּלֵי גְדוֹל מוֹנֵחַ בְּנִימְיוֹתָם
חֲדָכִים רַבִּים יִשְׁנֵם לְיִיחֵה זֶה וְסִפְרִים גְּדוֹלִים צִיָּיִים לְכַתּוֹב בּוֹה כִּדִּי לְבִאֲרֵיָּהּ גַּם
רַק שְׂמַך מְחַדְּכֵר הַגְּדוֹל הוּא, וְעַל אֲתָם שְׂכַחֵר אֲבָדוֹ גַּם אֵת הַסְּגוּלָה הַפְּנִימִית שְׂלָהֶם
לְגַמְרֵי, אִמְר דוד הַעִיָּה: הֵלֵא מִשְׁנֵאֵךְ ד' אֲשִׁנְיָ, וּבְדֶרֶךְ כִּלְלוֹת מִסְרוֹ לְנוֹ חוֹזֵל
סִימְנִין עֲלֵי־הַתּוֹ, הַמִּינִים וְהַכּוֹפְרִים עִי"ם רַוב אֲבָדוֹ גַּם אֵת הַסְּגוּלָה הַפְּנִימִית, וּמִדָּה
זוֹ נִתְּגַת בְּרַוב הַדְּרוֹתָ, אֲבָל דּוֹרֵיָּהּ שֶׁל עֲקָבָד־מְשִׁיחָא הֵם יוֹצִאִים מְכֹלֵל זֶה, שְׂהֵם
כְּדַבְרֵי תְּקוּנֵי זְהָרָא, מְטוֹב מְלַגְּאוֹ וְכִישׁ מְלַבְּרֵי.

22) סוּדֵר הַדְּבָרִים בְּפִרְשַׁת נִיצָרִים כִּךְ הוּא (דְּבָרִים ל, ב)

וְשֵׁבַת עַד ה' אֲלֵקֶיךָ וְשִׁמַּעַת בְּקִלוֹ כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנִי מְצוֹךְ הַיּוֹם, אַתָּה
וּבְנִיךָ בְּכֹל לְבַבְךָ וּבְכֹל נַפְשְׁךָ; וְשֵׁב ה' אֲלֵקֶיךָ אֵת שְׂבוֹתֶיךָ וְרַחֲמֶךָ, וְשֵׁב
וְקַבֵּץ מִכֹּל הַעֲמִים אֲשֶׁר הִפְצִיךָ ה' אֲלֵקֶיךָ שְׂמָה."

23) בַּעֲדַת יַצְחָק שְׂעַר הַמָּאָה: "שְׂהוּא הַקְּרִיָּם
הַתְּשׁוּבָה בְּאִמְרוֹ וְשֵׁבַת עַד ד' אֲלֵהֶיךָ וְגוֹמֵר, וּסְמַך לֹזֶה גְּאוּלָּה בְּאִמְרוֹ וְשֵׁב ד' אֲלֵהֶיךָ
אֵת טְבוּתְךָ וְגו', וְאַחֲרֵי גְּאוּלָּה תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שְׂנֵאֲמֵר וְאַתָּה תְּשׁוּבָה וְשִׁמַּעַת בְּקוֹל ד', וְגו',
וְאַחֲרֵי הַתְּשׁוּבָה הַשְּׂנֵת תּוֹסַפֵּת טוֹבָה גְּאוּלָּה בְּמַת שְׂאֲמֵר הַחוּתִיךָ ד' אֲלֵהֶיךָ בְּכֹל מַעֲשֵׂי
יָדְךָ וְגו', וְאַחֲרֵי כֵן תְּשׁוּבָה יוֹתֵר חוֹזֵקָה בְּמַת שְׂאֲמֵר כִּי תְּשׁוּבָה אֵל ד' אֲלֵהֶיךָ בְּכֹל לְבַבְךָ
וּבְכֹל נַפְשְׁךָ וְכוּ, וְהוּא עֵינִי. הַתְּשׁוּבָה הַשְּׂלֵמָה הוּא חֲכִלִית שְׂלִמּוֹתָם."

24) סְנֵהֲבִין

דָּךְ צִחַ עֲמוּדָא
אִמְר לוֹ רְבִי יְהוֹשֻׁעַ: וְהֵלֵא כְּבֵד בְּאִמְרוֹ + דְּנִיָּאֵל י"ב +
וְאֲשַׁמַּע אֶת הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים אֲשֶׁר מִמַּעַל לְמִיָּמֵי הַיָּאֵר
וְיִרַם יְמִינוֹ וְשִׂמְאָלוֹ אֵל הַשָּׁמַיִם וְיִשְׁבַּע בְּחֵי הָעוֹלָם כִּי
לְמוֹעֵד מוֹעֵדִים וְחֲצִי וּכְכֹלוֹת נַפְךָ יָד עִם קְדוּשׁ תְּכַלְיֶנָּה כֹּל
אֵלֵה וְגו'. וְשִׁתַּק רְבִי אֲלִיעֶזֶר.
וְאִמְר רְבִי אֲבָא: אִין לָךְ קֶץ מְגוּלָה מְזָה, שְׂנֵאֲמֵר
+ יַחְזַקְאֵל ל"ו + וְאַתָּם הִרִי יִשְׂרָאֵל עַנְסַכֶּם תִּתְּנוּ וּפְרִיכֶם
תִּשְׂאוּ לְעַמֵּי יִשְׂרָאֵל וְגו'.

כִּי לְמוֹעֵד מוֹעֵדִים - אֲלֵמָא יֵשׁ קֶץ בְּדַבְרֵי.
וּכְכֹלוֹת נַפְךָ יָד עִם קְדוּשׁ - כְּשִׁתְּכֹלָה תְּקוּמַתָּם וְחוּזֵק יְדֵיהֶם שְׂהִיתָה
נְפֻצָה. אֵילְךְ וְאֵילְךְ גְּבוּרָה וְתוֹעֵלַת לְפִשׁוּט אָנָה וְאַנָה, וְאַחֲרֵי
שִׁתְּכֹלָה גְּבוּרַתָם שְׂהִיוּ שְׂפִלִים לְמֵאָד.
תְּכַלְיֶנָּה - אֵלוֹ הַצְּרוֹת וְיֹבָא מְשִׁיחַ, כְּדֹאֲמַרְיֵן כִּי אֲזֵלַת יָד.
מְגוּלָה מְזָה - כְּשִׁתְּתֵן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל פְּרִיָּה בְּעֵינֵי יָפָה אֵז יִקְרַב הַקֶּץ,
וְאִין לָךְ קֶץ מְגוּלָה יוֹתֵר.

27) אֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ (וְיִקְרָא כֵה, כֵה)

כִּי קֶץ הַגְּלוּת יִשְׁנוּ, אֲפִילוֹ יִהְיוּ יִשְׂרָאֵל רְשָׁעִים גְּמוּרִים חֲזִי."

שׁוֹלְחַן עֲרוֹךְ אֹרַח חַיִּים סִימֵן קֶסֶט סֵעִיף ב

16) (א) לֹא יִתֵּן לְאֲכוֹל אֲלֵא * לְמִי שִׁיּוֹדֵעַ בּוֹ שִׁיבְרָךְ
וְיֵשׁ מְקַיְלִין אִם נוֹתֵן לְעַיִי (יא) > בתורת צדקה (הר"ם ס"פ אלו דברים)

הַתְּגִיּוֹן חֲעוּמָד אַחֲרֵי תְּשׁוּבַתוֹ שֶׁל חֶרֶב שְׂלֵמָה זֹלְמָן אֲוִיעֵרְכֵךְ וְצִילֵן בְּעֵינֵי הַגֵּשֶׁת
וְכִרִי מֵאֲכַל לְמוֹ שִׁיּוֹדְעִים שְׂלֵא יִבְרַךְ (מִנְחַת־שְׂלֵמָה לַח, א): "צִרְיִן כֹּל אֲדָם לְשׁוֹם דְּרָכֵי
וּלְכוּיִן מַעֲשֵׂי לְשֵׁם שְׂמִי... חוֹשְׁבֵנִי, בְּמִי שְׂבֵא אֵלָיו אֹרַח חֲשׁוֹב, אֲשֶׁר אִינוֹ שׁוֹמֵר תּוֹרָה
וּמִצְוָה, אֲבָל עֲדִיין יֵשׁ לוֹ אֲהַבָה לְבִנֵי תוֹרָה, וְגַם תּוֹמֵךְ בְּמוֹסְדוֹת תּוֹרָה וְכּוֹדֻמָּה. וְאִם
בְּעָיִיב לֹא יִתְּנַח אֲתוֹ בְּנִימוֹס הַמְּקוּבֵל, לְכַבֵּד אֹתוֹ בְּמִיָּדוֹ דְּמִיכֹל וּמִשְׁתֵּי, בְּגִלְלֵ זֶה שְׂמַצֵּד
הַדִּין אֲסוּר לִיתֵן לְאֲכוֹל אֲלֵא לְמִי שִׁיּוֹדֵעַ שְׂנוֹטֵל יָדוֹ וּמְבַרֵךְ (כְּמִבּוֹאֵר בְּשׁוּ"ע או"ח
קט"ב). וְכִמוֹ כֵּן אִם אֲפִילוֹ בְּצוּרָה מְכּוּבֵדַת יִבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ לִטְוֹל יָדִים וּלְבַדֵּךְ - יִרְאֵה הַדְּבַר
כְּפִגְיעַת עֵינָיו בְּכַבּוּדוֹ, וְזֶה גַּם יִרְגֵּזוּ אֹתוֹ מֵאוֹד. וְיִתְּכֵן שְׂבַגְלֵל הַדְּבַר הוּא יִתְרַחֵק חֵט
וּשְׁלוֹם בְּיֹתֵר מְחֻתָּרָה, וְגַם יִבּוֹא לִיָּדֵי כְּעַס וְשִׁנְאָה עַל כֹּל הַחוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ תְּתוֹרָה."

הַרְשׁוּ"א דוֹרַח בְּהַמְשִׁךְ דְּבָרָיו כֹּל חֲשֵׁשׁ לְאִיסוּר "לְפָנֵי עֵינָיו לֹא תִיתֵן מְכֻשׁוֹל" -
"מִשׁוּם דָּאָךְ שְׂאִין אֲוִמְרִים לְאָדָם לְעַשׂוֹת אִיסוּרָא וּוְטָא כִּדִּי לְחַצֵּל אַחֲרִים מֵאִיסוּרָא
רַבָּה... מְכֹל מְקוּם בְּגִידוֹן זֶה, הוֹאִיל וְכֹל הַאִיסוּר שֶׁל תְּנוּתוֹן לוֹ לְאֲכוֹל חוּא רַק עֲבִלָּה שֶׁל
נִתְּיַת מְכֻשׁוֹל, וְכִיּוֹן שְׂאֵם לֹא יִתֵּן לוֹ לְאֲכוֹל חֲרִי יִכְשַׁל הָאֹרַח בְּאִיסוּר יוֹתֵר גְּדוֹל - נִמְצָא
דְּלִיכָא כֹּלֵל שׁוֹם עֵבִירָה, כִּיּוֹן דְּלִיכָא חֲכָא שׁוֹם נִתְּיַת מְכֻשׁוֹל. אֲלֵא אֲדוֹרְבָא יֵשׁ כִּאֵן הַצִּלָּה
מִמְכֻשׁוֹל גְּדוֹל מֵאוֹד עֵינֵי זֶה שִׁחְלִיף אֹתוֹ בְּקוּם וְעַשָּׂה."

17) וְאוּלֵי בְּמִילִים אַחֲרוֹת: מִטְרַת הַחֲלֵכָה הָאוּסְרַת מִתֵּן אֲוֹכֵל וּמִשְׁקָה לְפָנֵי מִי שְׂלֵא יִבְרַךְ
עֲלֵיהֶם הוּא לְחַבְּאוֹ לִיָּדֵי בְּרַכָּה; וְאֵילוֹ וְהַלְּמָרְקָה הַיְנִידוֹן דּוּוֹקָא קִיוּמָה שֶׁל הַלֵּכָה זוֹ הוּא זֶה
שִׁיכְשִׁיל אֶת הָאֹרַח, וְהוּא עֲצוּם אִם כֵּן הִנִּיחַ מְכֻשׁוֹל בְּפָנֵי הַעֵינׁוֹר.

זֶהוּ גַם תְּפִישׁוֹת שֶׁל חֲחוּזֵן־אִישׁ (וְיִיד ס"י ב), שְׂקַבַּע שְׂדֵין מוֹרִידִין, שְׂחַל כְּלָפֵי מִינִימֵי,
מִטְרוֹת וּמוֹמְרִים, חֵל רַק "בּוֹמֵן שֶׁהִשְׁגַּחְתּוּ יִתְּבַרֵךְ גְּלוּיָה כְּמוֹ בּוֹמֵן שֶׁהִי נִסִּים מְצוּיִן
וּמִשְׁמֵשׁ בְּת קוֹל... אֵז הִיָּה בְּעֵינֵי רְשָׁעִים גְּדוֹר שֶׁל עוֹלָם... אֲבָל בּוֹמֵן הַהַעֲלֵם, שְׂנִכְלָתָה
הָאֲמוּנָה מִן דַּלַּת הַעַם אִין בְּמַעֲשֵׂה הוֹרְדָה גְּדֵר הַפְּרָצָה, אֲלֵא הוֹסַפֵּת הַפְּרָצָה - שִׁהִיָּו
בְּעֵינֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַשְּׂחַתָּה וְאֲלִימּוֹת חִיּוּ. וְכִיּוֹן שְׂכֹל עֲצוּמָה לְתַקֵּן, אִין הַדִּין נוֹהָג בְּשַׁע
שְׂאִין בּוֹ תִיקוּן." דִּין מוֹרִידִין חִיָּה מְשִׁיג אֵת מִטְרַתוֹ הַהַפּוֹכָה אֵילוֹ הוּי מְקִיָּימִים אֲוִינוּ
בְּיָמֵינוּ. לֹא נוֹתֵר לְנוֹ אֲמוֹא אֲלֵא "לְהַחְזִירֵם בְּעַבְתוֹת אֲהַבָה, וְלַחְעֵמִידִם בְּקֶץ אֹרַח בְּמַת
שִׁידֵינוּ מַגִּיעַ."

מְקוֹר לְדַבְרֵי וְשׁ בְּדַבְרֵי הַרְמְבִיטִים בְּחַלֵּי מְמַרִים ג.ב.ג. עַל אוֹדוֹת חֲקִרָאִים, שְׂלֵמִי
בְּנֵיהֶם הוּא כּוֹתֵב שְׂהֵם מְתִינוּקוֹת נִשְׁנָבוּ וְכֹאֲלוֹסִים, "וְאֵף עַל פִּי שְׂמַעְתָּ אַחֲיִיכָ שְׂהוּא
יְהוּדִי, וְרִאֵה חֲתוּמִים וְדָתָם, הִרִי חוּא כְּאֲנוּס, שְׂהִרִי גְּדוּלוּתוֹ עַל טְעוּתָם... לְפִיכֵךְ דָּאִין
לְהַחְזִירֵם בְּתוֹבוֹה וּלְמַשְׁכֵּם בְּדַבְרֵי שְׁלוֹם, עַד שִׁחֲזוּרוֹ לְאִיתֵן תְּתוֹרָה."